

som genomsyrar texten har Willim valt att inte använda något bildmaterial. Varje kapitel inleds med ett grafiskt mönster, men detta illustrerar inte t.ex. de miljöer boken beskriver, eller något av den industriförfallsetetik som tas upp i avsnittet om industriruiner. Kanske vill Willim försäkra sig om att hans bok inte blandas ihop med det den beskriver? Jag tror dock att vissa av hans poänger hade framgått ännu bättre om det visuella analyserats inte bara med ord.

Industrial cool handlar följaktligen om ett rum som skapats i takt med att allt färre människor i västvärlden idag har en direkt erfarenhet av fabriksarbete. I detta rum finns plats för det estetiskt tilltalande, för nostalgi och spänning som kan hanteras inom ramen för en turistisk upplevelse. Det verkligt svåra i det industriella förflutna har i denna process nogsamt städats undan. Valet av ordet "cool" förklarar Willim just med att det kan beteckna såväl något estetiskt tilltalande som en upprätthållen distans.

Liksom många andra, före och samtidigt med honom, har Willim fascinerats av industrisamhällets förändring och, inte minst, förändringen av en av dess mest symbolladdade fysiska miljöer: fabriken. I sin bok beskriver han en omvandling som de flesta av oss utan problem kan se omkring oss, men kanske inte har funderat närmare över hur vi ska förstå. Med Robert Willims bok erbjuds vi ett möjligt mönster, en uppsättning redskap att tänka med.

Anna Storm, Stockholm

Om avvikelser, gränser och marginaler – en festskrift till Birgitta Svensson. Charlotte Hyltén-Cavallius, Karin S. Lindelöf och Pia Lundahl (red.). Etnologiska avdelningen, Stockholms universitet 2008. 75 s. ISBN 978-91-633-3694-2.

Festskrifterna har duggat tätt den senaste tiden. Nyligen publicerades både elektroniskt och i bokform *Om avvikelser, gränser och marginaler – en festskrift till Birgitta Svensson* i samband med festföremålets 60-årsdag. Författarkollektivet består av elva av Svenssons doktorander och tidigare doktorander. Det är ett intressant grepp att låta dem som handleds och handledts komma till tals i en hyllningsskrift av detta slag, ty vilka känner professorn om inte de handledda? Även om doktorander och f.d. doktorander inte känner handledarens alla sidor

(vem gör det?), så känner de till bra många av dem, såväl de bättre som de sämre. Men i en hyllningsskrift är det naturligtvis de goda sidorna som lyfts fram och dessa är i det aktuella fallet många. Birgitta Svensson beskrivs som en engagerad, stimulerande och oförtröttlig handledare. Som sådan bör hon naturligtvis hyllas och skrivglädjen går inte att ta miste på i bokens elva bidrag. Här möts läsaren av den engagerade handledarens engagerade efterföljare.

Boken består, förutom av en inledning och en avslutande bibliografi, av elva artiklar. Dessa är korta och essäistiska till sin karaktär och speglar en rad olika områden, som engagerar författarna och på olika sätt även festföremålet. Pia Lundahl ställer i sin artikel en rad viktiga frågor om etnologins framtid i dessa "kristider", när studenterna tycks svika ämnet. Charlotte Hyltén-Cavallius har bidragit med en intressant artikel om barn i stan, där bl.a. klass- och genusaspekter diskuteras. Klas Ramberg reflekterar kring Stockholmsstadsdelar i förändring och Katarina Saltzman diskuterar odling som debattinlägg i stadsmiljö. Beate Feldmann presenterar stadslivsundersökningar i Berlin och Stockholm vid sekelskiftet 1900. Helena Hörnfeldt diskuterar hur diagnoser som ADHD för många människor kan innebära en lättnad, samtidigt som de befäster en avvikaridentitet, vilken krymper utrymmet för det som anses vara normalt. Eva M. Karlsson riktar det kritiska sökjarljuset mot det goda hemmets ideologi, som är flitigt använd inom palliativ hemsjukvård idag. Representationskritiska museianknutna artiklar skulle man kunna kalla Anja Petersens och Anna Maria Claessons bidrag till antologin, medan Marianne Larsson diskuterar massproducerade handarbeten i museernas samlingar, här utifrån exemplet klykförkläden. Karin S. Lindelöf problematiserar slutligen etnologin såsom "europeisk och jämförande". Vad innebär det när t.ex. svenska etnologer studerar Östeuropa? Vilka maktförhållanden avslöjas och vilka förblir osynliga?

Om avvikelser, gränser och marginaler är en pigg och vital festskrift. Artiklarna tar upp en rad tankeväckande ämnen, i flera fall med de etnologiska köksingångarna som utgångspunkt. Visst hade boken vunnit på att språkgranskas och korrekturläsa bättre. Tryckfelsniss har satt ett och annat avtryck i texten. Dessa smärre skönhetsfläckar skall dock inte fördunkla det faktum att detta är en läsvärd hyllning till en uppskattad handledare.

Birgitta Meurling, Uppsala